

|                         |                                          |
|-------------------------|------------------------------------------|
| Onderwerp:              | Voorkeursvariant Water Centrum Groesbeek |
| Datum B&W-vergadering:  | 5 november 2024                          |
| Datum raadsvergadering: | 12 december 2024                         |
| Portefeuillehouder:     | M.A. Barber                              |
| Ambtenaar:              | Thijs Strating                           |
| e-mailadres:            | T.Strating@bergendal.nl                  |
| Zaaknummer:             | Z-24-107695                              |
| Documentnummer:         | VB/Raad/24/01978                         |

Aan de gemeenteraad,

### **Voorstel**

1. *Het behouden van de waterpartij langs het Marktplain;*
2. *De waterpartij langs het Marktplain volgens het principe van scenario 4 (aanbrengen pomp en een laag Trisoplast) opnieuw in te richten;*
3. *Hiervoor een krediet beschikbaar te stellen van € 250.000,- en de extra kapitaallasten op te nemen in de exploitatie vanaf 2026.*

### **Inleiding**

In 2015/2016 is de Groesbeek bij de kerk aan de Kerkstraat en in het centrum weer zichtbaar gemaakt. Water wat in het brongebied bij de kerk van nature naar boven kwam, hebben we als voeding gebruikt voor de beek naast het gemeentehuis (de Spoorbeek). Dat deden we door middel van een systeem van op- en rondpompen. Twee jaar na het zichtbaar maken van de Groesbeek gaf de bron minder water. Daarom hebben we in 2018 op 38 meter diepte een bron aangeboord om de Groesbeek van water te blijven voorzien. Inmiddels geeft deze bron ook geen water meer. Dit betekent dat er alleen water in de Groesbeek is tijdens regenval. Daarom hebben we het rondpompsysteem uit gezet. Dit rondpompsysteem zorgde ervoor dat de Spoorbeek, de watergang bij Le Monde en de watergang voor de Spil van water werden voorzien. Om op dit moment de watergang bij de Spil aan het Marktplain van water te voorzien pompen we grondwater op. Daarover hebben we u vorig jaar geïnformeerd via [deze](#) informatienota **2023-1069**. Naast de esthetische functie zijn deze waterpartij en vijverpartij belangrijk voor de afvoer van hemelwater. De omliggende panden van de Bellevue, de wegen tussen de winkels en ook het nieuwgebouwde pand voeren het hemelwater af naar de waterpartij en vijverpartij.

In het najaar van 2023 hebben we drie scenario's aan de carrousel voorgelegd en besproken. De scenario's waren alternatieven voor de inrichting van de Groesbeek bij het brongebied en de omgeving van het Marktplain. Toen is richting bepaald om in het brongebied bij de protestante kerk geen aanpassingen te doen aan de waterhuishouding. Voor het centrumgebied is de wens om het water te behouden en daarbij het oppompen van grondwater met 80% terug te brengen.

Uit onderzoek blijkt dat de bodem van de waterpartij naast het Marktplain niet waterdicht is. We hebben verschillende onderzoeken naar de oorzaak laten doen. Willen we de hoeveelheid op te pompen water met 80% terugbrengen, dan moeten we de bak waterdicht maken. Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden en die hebben we als scenario's uitgewerkt.

De 4 scenario's die we hebben onderzocht zijn:

- *Scenario 1: Aanbrengen kleilaag*  
Middels het aanbrengen van een dikke kleilaag van minimaal 50cm zorgen we ervoor dat het water niet kan wegzakken in de bodem.
- *Scenario 2: Aanbrengen EPDM-folie*  
Het aanbrengen van een folie van synthetisch rubber zorgt voor waterdichtheid van de bodem.
- *Scenario 3: Aanbrengen betonnen bak*  
Door middel van een betonnen constructie (bak) houden we het water vast. De betonnen bak is goed bestand tegen beschadigingen.
- *Scenario 4: Aanbrengen Trisoplast*  
Dit is een waterdichte laag bestaande uit een mix van zand, bentoniet en een speciale klei-polymeercomponent. Deze laag dienen we onder een klei/leemlaag aan te brengen.

Het installeren van een pompunit en leidingwerk is bij ieder scenario noodzakelijk. Dit is nodig om water rond te pompen zodat water over de cascades blijft stromen.

Tabel 1: Overzicht aanlegkosten en levensduur

| SCENARIO                            | AANLEGKOSTEN | LEVENSDUUR                              |
|-------------------------------------|--------------|-----------------------------------------|
| 1 Aanbrengen kleilaag               | € 40.000,00  | 30 jaar                                 |
| 2 Aanbrengen EPDM-folie             | € 50.000,00  | 30 jaar                                 |
| 3 Aanbrengen betonnen bak           | € 200.000,00 | 80 jaar                                 |
| 4 Aanbrengen Trisoplast             | € 100.000,00 | 100 jaar                                |
| Installatie pompunit en leidingwerk | € 145.000,00 | 15 jaar pompunit<br>80 jaar leidingwerk |

Uit het onderzoek blijkt ook dat de vijverpartij benedenstrooms niet of nauwelijks water verliest. Daarom adviseren wij u om alleen maatregelen te nemen bij de waterpartij bij de Spil aan het Marktpllein.

### **Beoogd effect**

Een duurzaam en zo natuurlijk mogelijk watersysteem in het centrum van Groesbeek.

### **Argumenten**

#### *1.1 We maken gebruik van zoveel mogelijk natuurlijk materiaal. Daarbij biedt scenario 4 de voordelen van klei en niet de nadelen*

Trisoplast is een product wat voor >97% uit natuurlijk materiaal bestaat. De kleine hoeveelheid polymeer die is toegevoegd veroorzaakt geen bodemvervuiling. In tegenstelling tot klei is Trisoplast bestand tegen uitdroging en scheurvorming en gaat de waterdichtheid niet verloren. Het grote voordeel van klei is dat het een natuurlijk gewonnen product is, waarbij er bij Trisoplast een kleine hoeveelheid niet-natuurlijke materialen zijn toegevoegd.

### *1.2 Scenario 4 heeft de langste levensduur*

Volgens de fabrikant heeft Trisoplast een levensduur van circa 100 jaar. Dit is langer dan de levensduur van een betonnen bak (circa 80 jaar) en significant langer dan EPDM-folie en een kleilaag (beide circa 30 jaar). De levensduur van de pompinstallatie en het leidingwerk is in ieder scenario gelijk. Het type materiaal wat gebruikt wordt om de waterpartij waterdicht te maken heeft hier geen invloed op.

### *1.3 Scenario 4 biedt de meeste kansen voor flora en fauna*

Voor het goed functioneren van Trisoplast, is het noodzakelijk om bovenop deze laag een toplaag van klei aan te brengen. Doordat we bij dit scenario ook gebruik maken van een laag klei, biedt dit de meeste kansen voor flora en fauna.

### *2.1 Voor de realisatie is nog geen krediet beschikbaar*

Voor de uitvoering van scenario 4 hebben we € 250.000,- nodig, zie Tabel 1. Van het geld wat uw raad bij de begrotingsbehandeling beschikbaar heeft gesteld voor onderzoeken en kleine aanpassingen, is nog een deel beschikbaar en dit kunnen we inzetten voor de kostendekking.

## **Kanttekening**

### *1.1. Bij scenario 4 is veel grondverzet nodig voor de aanleg*

Bovenop de laag Trisoplast dient een toplaag van tenminste 30cm leem en/of klei te worden toegepast om goed te functioneren. Dit betekent dat er veel grondverzet nodig is om deze lagen aan te brengen. De hoeveelheid grondverzet is vergelijkbaar met scenario 1. Alleen bij scenario 2 is relatief weinig grondverzet nodig.

### *1.2. Scenario 3 is een goed alternatief alleen erg prijzig.*

Speelt geld en flora en fauna geen rol, dan is dit wellicht de beste optie. Een betonnen bak geeft de meeste zekerheid en is onderhoudsvriendelijk. De kans op lekkages is nihil.

## **Financiële onderbouwing**

Voor dit plan vragen we u om een krediet. Dit vertaalt zich in een activering van de kosten met een kapitaallast van € 6.125,- voor een afschrijftermijn van 50 jaar en € 6.125,- voor een afschrijftermijn van 15 jaar voor de pompunit.

Voorheen hielden vier pompen de Groesbeek en andere waterpartijen in stand. In zekere zin is het nieuwe systeem voordeliger dan het oude systeem. Wel met de kanttekening dat het een kleiner gebied bedient. Voorheen onderhield het systeem namelijk ook het brongebied en de Spoorbeek langs het gemeentehuis.

Voor wat betreft de Spoorbeek naast het gemeentehuis hebben we bij de provincie subsidie aangevraagd en gekregen. Dat hebben we in het verlengde van dit project gedaan. Dit biedt de mogelijkheid om ook de Spoorbeek anders in te richten. We gaan het profiel aanpassen, de toplaag verschrallen, bloemen zaaien, ruimte voor regenwater maken en de regenpijpen van het gemeentehuis op de watergang aansluiten. Ook plaatsen we insectenhôtels om nut en noodzaak van bloemenweides te benadrukken en maken we een plukweide bij de speelplek.

**Duurzaamheid**

Met de herinrichting van de waterpartij in het centrum gaan we zuiniger om met het grondwater.

**Communicatie**

Inwoners zijn in het voortraject meerdere malen betrokken en geïnformeerd. Dit zullen we blijven doen.

**Aanpak/uitvoering**

We stemmen de werkzaamheden af op de herinrichting van het Marktpllein. Daarvoor hebben we nauw overleg met de projectleider van dat project.

Burgemeester en wethouders,

De secretaris

De burgemeester

E.W.J. Van der Velde

Mr. M. Slinkman

De raad van de gemeente Berg en Dal,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 5 november 2024,

overwegende

- dat het wenselijk is om het water in het centrum van Groesbeek op duurzame wijze in stand te houden;
- dat door de carroussel op 14 september 2023 richting gegeven is om een scenario uit de werken voor de vijver langs het marktplein waarbij we de hoeveelheid grondwater die we oppompen met 80 procent reduceren;

## **b e s l u i t :**

1. *Het behouden van de waterpartij langs het Marktplein;*
2. *De waterpartij langs het Marktplein volgens het principe van scenario 4 (aanbrengen pomp en Trisoplast) opnieuw in te richten*
3. *Hiervoor een krediet beschikbaar te stellen van € 250.000,- en de extra kapitaallasten op te nemen in de exploitatie vanaf 2026.*

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Berg en Dal op 12 december 2024.

De raadsgriffier,

De voorzitter,

E.W.A.T. Pastoors

mr. M. Slinkman